

Чи приживуться британські пріоритети на українському ґрунті?

Далеко не кожен комітет Верховної Ради може похвалитися тим, що в організованому ним заході беруть участь парламентарії з Великої Британії. Обопільний інтерес депутатів двох держав викликав «круглий стіл», проведений Комітетом з питань Регламенту, депутатської етики та забезпечення діяльності Верховної Ради спільно з Вестмінстерською фундацією за демократію. Повноваження представників народу в парламенті обговорювали народні депутати України, зокрема Василь Кисельов, Віталій Заблоцький, Сергій Сас, Юлія Ковалевська, Ольга Боднар, Юрій Ключковський, Валерій Камчатний, Еліна Шишкіна, й члени Палати громад – Джон Вітінгдейл і Томас Дочерті.

«Тема правового змісту повноважень народного депутата та проблеми забезпечення їх виконання є вкрай важливою як для діяльності українського парламенту, так і для суспільства в цілому», – наголосив Заступник голови Комітету з питань Регламенту, депутатської етики та забезпечення діяльності Верховної Ради Василь Кисельов. На його думку, український парламентаризм новітньої доби проходить складний період становлення в умовах широко-масштабних економічних і соціальних перетворень. Характерною рисою цього періоду є пошук і напрацювання оптимальної системи виборів народних депутатів.

У доповіді Василь Кисельов зазначив, що згідно з календарним планом на восьму сесію (лютий–липень 2011 року) робота народних обранців розподіляється так: 11 тижнів для пленарних засідань, 8 – для роботи в комітетах і фракціях, 5 – для роботи з виборцями. (За словами члена Лейбористської партії Томаса Дочерті, британські парламентарії працюють у Палаті громад у Лондоні близько 30–37 тижнів на рік, а 20 тижнів – у своїх округах. – Ред.)

Після переходу до пропорційної виборчої системи зв'язок депутата з виборцями, безперечно, послабшав, продовжив Василь Кисельов. На його думку, голосування виключно за списки партій призводить до деперсоніфікації, адже закриті виборчі списки не дають змоги встановити чіткий зв'язок громадян із тими, кого вони, власне, обирають. Заступник голови Регламентного комітету підкреслив: хоча фракції самі закріплюють своїх депутатів за кожним регіоном країни, відсутні реальні санкції, якщо депутат жодного разу не з'явиться в місті, за яке він начебто відповідає.

Показовими в контексті обговорюваних проблем є результати опитувань народних депутатів другого–шостого скликань, проведені Київським міжнародним інститутом соціології на замовлення Програми сприяння парламенту, зазначив Василь Кисельов.

Так, значна частина народних депутатів, обраних за мажоритарною та змішаною виборчими системами (від 73 до 83 відсотків респондентів), вважали, що їхнє найважливіше завдання – забезпечення інтересів

Василь Кисельов

Народний депутат України Лілія Григорівна і народний депутат України Верховної Ради І скликання Володимир Крижанівський

Завідувач секретаріату Регламентного комітету Марія Нехоца

виборців у парламенті. Обрані за пропорційною системою законодавці двох останніх скликань (від 70 до 87,5 відсотка опитаних) найбільшим пріоритетом своєї діяльності визначили прийняття законів.

Переважна більшість парламентаріїв усіх скликань вважають комітети основним місцем для обговорення проектів законів. У останньому опитуванні лише 1,6 відсотка народних обранців назвали фракції як місце основного обговорення законодавчих пропозицій. Це може означати, що роль фракцій у законодавчому процесі сприймається радше в контексті визначення політичних пріоритетів, ніж законотворчої роботи, підкреслив Василь Кисельов.

При цьому більш як половина (50,4 відсотка) складу народних депутатів у Верховній Раді нинішнього скликання назвали рекомендацію своєї фракції найважливішим чинником під час прийняття рішення щодо голосування (це на 10 відсотків більше порівняно з п'ятим скликанням). 93,4 відсотка опитаних зазначили, що голосування відповідно до рекомендацій керівництва фракції є «дуже важливим» або «важливим». Рекомендації профільного комітету є вагомим чинником лише для 17 відсотків народних обранців.

Щодо роботи з виборцями, то для 71,3 відсотка складу парламенту найпоширенішим методом спілкування є зустрічі, організовані через партійний осередок політичної сили. Зустрічі з громадянами на їхнє прохання проводили близько 56 відсотків парламентаріїв другого скликання й лише 18 відсотків – шостого.

У цьому контексті видається досить цікавим і цінним досвід депутатської діяльності членів парламенту Великої Британії – країни,

визнаної у світі колыскою парламентаризму, де протягом століть відшліфовували методи й форми активної роботи народних представників, – підкреслив Василь Кисельов. – Англійські королівські зібрання стали називатися парламентом у 1258 році, а з 1295-го почали діяти як постійний представницький орган. Він також звернув увагу на поширений у британській політологічній культурі вираз «депутат няньчить округ», адже робота з виборцями традиційно забирає значну частину часу.

Член Регламентного комітету Юлія Ковалевська зауважила, що нині спостерігається небезпечна тенденція недовіри громадян до органів публічної влади внаслідок їх недобросовісного чи неефективного представництва. «Відчутно зростає потреба доступу громадян до інформації про особливості законотворчого процесу, виконання українським парламентом своїх конституційних повноважень», – наголосила вона. За словами парламентарія, особливою темою в листах і зверненнях є питання політичної культури й депутатської етики. Громадяни часто пропонують комітету внести певні зміни до законодавства, зокрема скасувати депутатські пільги, заборонити народним обранцям користуватися мобільними телефонами в залі пленарних засідань, читати газети і ходити залогом під час обговорення питань і голосування. Багато пропозицій стосуються скорочення кількості народних обранців до 300 осіб.

Реагуючи на слова учасників «круглого столу» про те, що наші народні депутати часто не читають проектів законів перед голосуванням, британські колеги зауважили: цілком природно, що в таких сферах, як, наприклад, оборона чи

Історія Національної парламентської бібліотеки України розпочалася 3 березня 1866 року, коли царський уряд видав указ про заснування Київської російської публічної книгозбірні. На час відкриття бібліотечний фонд закладу налічував 319 книжок у 667 томах і 43 комплекти періодичних видань.

Бібліотека існувала завдяки пожертвам меценатів, заможних громадян, установ і товариств. За перші 25 років книгозбірня змінювала місце розташування шість разів. Ситуація змінилася на краще 1891 року, коли установу підпорядкували міській думі.

У 1911 році на кошти, зібрані киянами, споруджено бібліотечне приміщення в дусі італійського ренесансу (архітектор З. Клаве). Напередодні Жовтневої революції 1917 року тут налічувалося понад 80 тисяч книжок, серед яких були й видання українською мовою. З утвердженням радянської влади фонди тепер уже Центральної робітничої бібліотеки ім. РКП(б) істотно збільшилися за рахунок марксистської літератури.

У роки німецької окупації бібліотека продовжувала працювати. Перед відступом нацисти вивезли понад 51 тисячу найцінніших книжок, а приміщення з рештою літератури спалили. Відбудована у своєму первісному вигляді, з новим фондом бібліотека знову відкрилася 1954 року.

За незалежної України пріоритетним напрямом діяльності установи стало бібліотечно-інформаційне обслуговування народних депутатів України, депутатського корпусу всіх рівнів. Ось уже понад 10 років у бібліотеці діє канадсько-український парламентський інформаційний центр.

Ю. П.

Юрій Ключковський

Ольга Боднар

8

Джон Вітінгдейл

Томас Дочерті

Віталій Заблоцький

Валерій Камчатний

Еліна Шишкіна

фінанси, рядові парламентарії поступають в професіоналізмі тому ж таки уряду, на який працює майже 17-тисячна армія держслужбовців. З другого боку, для ефективного контролю за діями Кабінету Міністрів опозиції щорічно виділяється близько 1,5 мільйона фунтів стерлінгів, які можна витратити виключно на парламентську роботу, дослідження законопроектів, аналітику.

Під час обговорення очільник парламентської групи зі зв'язків з Україною, голова Комітету з питань культури, медіа та спорту Палати громад Джон Вітінгдейл розповів про наявні неформальні пріоритети для парламентарія. На першому місці найважливіший – відданість країні, робота в її інтересах. На другому – відданість своїм виборцям, конкретному округу. На третьому місці мають бути інтереси політичної партії. «Як вчинити в конкретній ситуації – це непростий вибір. Гадаю, парламентарій має діяти в спосіб, який вважає правильним. Якщо громадяни не згодні з цим рішенням, на наступних виборах за нас просто не проголосують. І хоча на нас з одного боку тисне партія, з другого – виборці, ЗМІ, та ще багато хто, ми повинні прислухатися до своєї совісті. Загалом перед цією дилемою опиняються парламентарії в більшості країн. Сподіваюся, ми зможемо повчитися один в одного», – зауважив він.

Британський гість наголосив, що перед Україною й Британією нині постали схожі виклики, адже

через наслідки економічної кризи уряди змушені вживати непопулярних заходів, що є болючими для суспільства.

Джон Вітінгдейл (який, до речі, має багатий досвід парламентської (18 років) і урядової роботи (зокрема, був особистим секретарем прем'єр-міністра Маргарет Тетчер. – *Ред.*) також зауважив: хоча парламентській системі Великої Британії вже 800 років, її якість не потрібно перебільшувати й ідеалізувати.

Стосовно слів члена фракції «БЮТ – «Батьківщина» Еліни Шишкіної, що нині більшість і виконавча влада не прислухаються до думки опозиції, Джон Вітінгдейл зазначив: уряд має слухати не опозицію, а своїх прихильників, і якщо державний курс не задовольнятиме громадян, на чергових виборах вони зроблять відповідні висновки. Інша річ, що опозиція обов'язково повинна мати рівні права для висловлення своєї точки зору.

Британський парламентарій також пояснив, чому підтримує членство України в ЄС: «Я хотів би, щоб Європейський Союз розширювався й щоб було менше централізації. Що більшим стане ЄС, то складніше буде ним керувати з якогось центрального органу. Тому, наприклад, Прибалтійські країни, Польща підтримують цю ідею, а німці та французи проти подальшої інтеграції».

Підготував Олексій СИЩУК.
Фото Ольги ПРОКОПЧУК.